

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 132/2010-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. júna 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť K. K., R., zastúpeného advokátom JUDr. J. T., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 35/2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 35/2007 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Prešov **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 35/2007 konal bez zbytočných prietáhov.

3. K. K. priznáva finančné zadostúčinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Prešov povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť K. K. trovy konania v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. T., Advokátska kancelária, P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. augusta 2009 doručená sťažnosť K. K., R. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 35/2007.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ vystupuje v označenom trestnom konaní okresného súdu v procesnej pozícii poškodeného. Predmetom konania je skutok obžalovaných, ktorý sa mal stať 12. marca 2006. Sťažovateľ využil svoje právo zvoliť si v trestnom konaní splnomocnenca, *„ktorému súd listom z 24. apríla 2007 doručil obžalobu a výzvu na predloženie dôkazov. Od tejto doby súd nekoná.“*

Sťažovateľ uviedol, že *„listom z 15. apríla 2009 žiadal súd, aby vo veci konal. Nestalo sa tak. Nekonanie súdu pociťujem ako prejav neposkytnutia súdnej ochrany. Lebo súd má povinnosť prejednať vec obvinených v primeranej lehote a súčasne tým má poskytnúť aj súdnu ochranu všetkým účastníkom, teda aj mne ako poškodenému.“*

V závere sťažnosti sťažovateľ navrhol ústavnému súdu vysloviť porušenie jeho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, priznať mu primerané finančné zadosťučinenie a uplatnil si tiež nárok na náhradu trov konania.

Potom, ako okresný súd na základe opätovnej výzvy ústavného súdu z 21. januára 2010 doručil ústavnému súdu 3. marca 2010 prehľad procesných úkonov v označenom trestnom konaní, prijal ústavný súd sťažnosť sťažovateľa uznesením č. k. III. ÚS 132/2010-15 z 30. marca 2010 na ďalšie konanie. Následne vyzval predsedu okresného súdu, aby sa k sťažnosti vyjadril, aby zaslal predmetný súdny spis a aby oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Vyjadrenie podpredsedníčky okresného súdu spolu s kópiou súdneho spisu bolo ústavnému súdu doručené 24. mája 2010.

V doručenom vyjadrení podpredsedníčka okresného súdu zrekapitulovala priebeh sporného trestného konania takto:

„20.04.2007 – podaná obžaloba

20.04.2007 – spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. B. T.

24.04.2007 – doručovanie obžaloby a výzvy stranám v konaní

21.07.2009 – spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. M. M.

14.09.2009 – rozpis verejného zasadnutia a predbežnom prejednaní obžaloby na 3.11.2009

03.11.2009 – odročené za účelom predvedenia obv. M. V. na ...

27.11.2009 – obv. M. V. – nepredvedený – odročené na neurčito za účelom zistenia podmienok na vydanie príkazu na vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu,

4.12.2009 – úradný záznam o telefonickom zistení na OO PZ Sabinov na dôvody nepredvedenia obv. M. V., kde bolo oznámené, že obv. sa zdržiava v zahraničí v A.

04.12.2009 – pokyn na vypracovanie európskeho zatýkacieho rozkazu a príkazu na zatknutie

08.12.2009 – vydaný európsky zatýkací rozkaz a príkaz na zatknutie obv. M. V.

10.12.2009 – správa z OO PZ v Sabinove o tom, že obvinený sa zdržiava mimo územia SR v A., popr. v N., kde pracuje.

14.12.2009 – expedovaný európsky zatýkací rozkaz a príkaz na zatknutie obv. M. V. “

Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení konštatovala vznik pried'ahov v predmetnom konaní, a to v období od 24. apríla 2007 do 21. júla 2009. Nevyjadrila sa však k otázke, či ide o zbytočné pried'ahy, „*nakoľko sudca JUDr. B. T. už nepracuje na tunajšom súde a nie je zrejmé či mu v konaní bránili objektívne alebo subjektívne príčiny*“. Podpredsedníčka okresného súdu súhlasila s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Ústavný súd zaslal 25. mája 2010 vyjadrenie podpredsedníčky okresného súdu právnenmu zástupcovi s'ťažovateľa na zaujatie stanoviska. Právny zástupca s'ťažovateľa v stanovisko doručenom ústavnému súdu 31. mája 2010 uviedol, že „*k vyjadreniu Okresného súdu v Prešove nemám výhrady*“, a súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných pried'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných pried'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup okresného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Základnými kritériami na hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná na rozhodnutie o veci (II. ÚS 26/95). Predmetné konanie vedené okresným súdom, v rámci ktorého namieta s'ťažovateľ zbytočné priet'ahy, možno hodnotiť ako konanie, ktoré po skutkovej ani právnej stránke nie je zložité. Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že v poslednej fáze doterajšieho priebehu konania (od 3. novembra 2009) dochádza k spomaleniu v objasňovaní skutočného stavu veci, čo je spôsobené problémami so zabezpečením účasti jedného z obvinených na hlavnom pojednávaní. Táto skutočnosť však nemá žiaden vplyv na posudzovanie zvyšnej časti predmetného konania, ktorá nesignalizuje žiadne skutkové okolnosti ani žiadnu osobitnú právnu náročnosť, ktoré mohli objektívne spôsobiť predĺženie konania.

Podiel s'ťažovateľa ako strany v posudzovanom trestnom konaní, resp. podiel jeho právneho zástupcu na predĺžení konania ústavný súd nezistil. Vychádzal pritom zo zhodných tvrdení oboch účastníkov konania o predloženej s'ťažnosti. Z vyžiadaného

súdneho spisu tiež ústavný súd zistil, že sťažovateľ nárok na náhradu škody v priebehu trestného stíhania riadne uplatnil, a to pri výsluchu vykonanom 24. apríla 2006.

Postup okresného súdu ako tretie kritérium na posúdenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zhodnotil ústavný súd ako postup, ktorý vykazoval zbytočné prietahy. Ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu nezistil žiadne odchýlky od chronológie procesných úkonov okresného súdu, ktorú uviedla vo svojom vyjadrení podpredsedníčka okresného súdu.

K predmetnému tretiemu kritériu ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci je potrebné sa oprieť o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESĽP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03). Nemožno pochybovať o tom, že aj povaha trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v jednočinnom súbehu s trestným činom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa mali obžalovaní dopustiť, si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného pre všeobecný súd znamená povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a skončená a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty strán trestného konania vrátane poškodenej strany.

Na základe uvedeného ústavný súd po skutkovom zistení, že v postupe okresného súdu sa vyskytli súvislé prietahy v dĺžke viac ako dva roky a šesť mesiacov (od 24. apríla 2007 do 3. novembra 2009), konštatuje, že nečinnosť konajúceho súdu takého rozsahu nemožno z hľadiska rešpektovania základného práva poškodeného v trestnom konaní na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov akceptovať. Aj keď v danom prípade išlo o jediný prietah v konaní, ktoré mohol okresný súd relevantne ovplyvňovať od doručenia obžaloby (20. apríla 2007) a ktoré teda z hľadiska predmetu konania pred ústavným súdom trvá tri roky, práve charakter práva uplatňovaného poškodeným v trestnom konaní spolu

s okolnosťami vzniku jeho nároku na náhradu škody spôsobujú, že súvislý prieskum v rozsahu dva a pol roka jednoznačne signalizuje porušenie základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy i čl. 38 ods. 2 listiny. Ústavný súd tak dospel k záveru o porušení označeného základného práva nečinnosťou okresného súdu v konaní sp. zn. 1 T 35/2007 (bod 1 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. V danom prípade posudzované konanie vedené na okresnom súde nie je v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, preto bolo potrebné popri vyslovení porušenia označených základných práv sťažovateľa prikázať, aby okresný súd konal v predmetnej veci bez zbytočných prieskumov (bod 2 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa garantovaného mu čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Tá bola zdôvodnená spôsobenou ujmom na zdraví, *„ktorú som si doteraz nemohol právoplatne uplatniť na súde, lebo súd nerozhodol o vine obvinených. Stanovením bolestného z 12.5.2006 mi bolo priznaných 75 bodov. Podľa opatrenia Ministerstva zdravotníctva..., ktorým sa ustanovuje výška náhrady za bolesť a výška náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia pre rok 2005, bola stanovená výška náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia za jeden bod v sume 316,50 Sk, t. j. 10,50 €.*

Čo v mojom prípade predstavuje sumu 787,50 €. Ďalej ako nemajetkovú ujmu požadujem sumu 212,50 €, ktorú požadujem z dôvodu, že od podania obžaloby doteraz súd

právoplatne nerozhodol vo veci samej a ja som sa nemohol domôcť svojich práv. Týmto nekonaním súdu bolo ohrozené aj moje právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ústavy...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení vzal do úvahy najmä charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty sťažovateľa, jeho správanie počas predmetného konania a aj tú skutočnosť, že ústavný súd vo veci zistil porušenie základného práva.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €. Ústavný súd v okolnostiach posudzovaného prípadu považuje za primerané priznať mu sumu 500 € (bod 2 výroku tohto nálezu).

Pri určovaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera ESĽP, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je náhrada škody spôsobenej sťažovateľovi prípadným trestným činom. Navyše, o uplatnenom nároku na náhradu škody bude rozhodovať okresný súd v predmetnom trestnom konaní.

IV.

Podľa § 36 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom JUDr. J. T. Advokát vykonal dva úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania a písomné podanie (sťažnosť). Obidva úkony boli vykonané v roku 2009.

Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) prislúcha ako základná tarifa podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky), čo predstavuje za jeden úkon vykonaný v roku 2009 odmenu v sume 115,90 €. K tejto sume bolo potrebné pripočítať režijný paušál za dva úkony právnej pomoci, teda dvakrát po 6,95 €. Spolu tak náhrada trov konania pred ústavným súdom, na ktorú mal sťažovateľ nárok, predstavuje sumu 245,70 €.

V petite svojej sťažnosti sťažovateľ požadoval od ústavného súdu priznanie náhrady trov konania len v sume 238,75 €. Ústavný súd je pritom viazaný návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Zo spôsobu vyčíslenia, ktorý pri ním uplatnenej sume sťažovateľ uviedol (*„dva úkony právnej pomoci á 115,90 €, príprava, prevzatie veci a podanie ústavnej sťažnosti, 1/6 z výpočtového základu = 695,41€ a režijný paušál 2x 6,95€ - 1/100 z výpočtového základu“*), však vyplýva, že uplatnená suma (238,75 €) je výsledkom zrejmej chyby sťažovateľa v počítaní. Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 245,70 € (bod 3 výroku tohto nálezu), pričom okresný súd je povinný zaplatiť ju na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2010